EUROOPAN YHTEISÖJEN KOMISSIO

Bryssel 17.7.2006
KOM(2006) 399 lopullinen

2006/0135 (CNS)

Ehdotus

NEUVOSTON ASETUS

asetuksen (EY) N:o 2201/2003 muuttamisesta tuomioistuimen toimivallan osalta sekä avioliittoasioissa sovellettavaa lakia koskevien sääntöjen antamisesta

(komission esittämä)

{SEK(2006) 949}
{SEK(2006) 950}

PERUSTELUT

1) Ehdotuksen perustelut ja tavoitteet

Amsterdamin sopimuksessa asetetaan tavoitteeksi toteuttaa asteittain vapauteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuva yhteinen alue muun muassa siten, että toteutetaan oikeudellista yhteistyötä yksityisoikeudellisissa asioissa koskevat toimenpiteet. Perustamissopimuksen 65 artiklassa määrätään, että yhteisö toteuttaa toimenpiteitä, jotka koskevat oikeudellista yhteistyötä yksityisoikeudellisissa asioissa, joiden vaikutukset ulottuvat rajojen yli, siinä määrin kuin ne ovat tarpeen sisämarkkinoiden moitteettoman toiminnan varmistamiseksi. Perustamissopimuksen 65 artiklan b kohdassa mainitaan erikseen toimenpiteet, joiden tarkoituksena on ”lainvalintaa ja tuomioistuimen toimivallan määräytymistä koskevien jäsenvaltioiden sääntöjen yhteensopivuuden edistäminen”.

Lainvalintasääntöjen yhdenmukaistaminen helpottaa tuomioiden vastavuoroista tunnustamista. Se, että jäsenvaltioiden tuomioistuimet soveltavat samoja lainvalintasääntöjä määrittäessään kussakin tilanteessa sovellettavan lain, lisää niiden luottamusta muissa jäsenvaltioissa tehtyihin oikeudellisiin päätöksiin.[1]

Eurooppa-neuvostossa on kahteen otteeseen käsitelty avioeroon sovellettavaa lakia koskevaa kysymystä. Wienissä vuonna 1998 kokoontuneessa Eurooppa-neuvostossa pyydettiin selvittämään mahdollisuuksia tehdä avioeroon sovellettavaa lakia koskeva oikeudellinen väline viiden vuoden kuluessa Amsterdamin sopimuksen voimaantulosta.[2] Sittemmin Eurooppa-neuvostossa kehotettiin marraskuussa 2004 komissiota esittämään vuonna 2005 vihreä kirja avioeroasioissa sovellettavista lainvalintasäännöistä.[3]

---

1 Toimenpideohjelma tuomioiden vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen toteuttamisesta siviili- ja kauppaoikeuden alalla, hyväksytty 30.11.2000, EYVL C 12, 15.1.2001, s. 1.

2 Wienin toimintasuunnitelma, hyväksytty Eurooppa-neuvostossa 3. joulukuuta 1998 EYVL C 19, 23.1.1999, s. 1.

3 Haagin ohjelma: vapauden, turvallisuuden ja oikeuden lujittaminen Euroopan unionissa, hyväksytty Eurooppa-neuvostossa 4.–5. marraskuuta 2004.

4 Neuvoston asetus (EY) N:o 1347/2000, annettu 29 päivänä toukokuuta 2000, tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta avioliittoa ja yhteisten lasten huoltoa koskevissa asioissa, EYVL L 160, 30.6.2000, s. 19.

Yleistä

Kansalaisten lisääntynyt liikkuvuus Euroopan unionissa on johtanut yhä useampiin kansainvälisiin avioliittoihin, joissa puolisot ovat eri maiden kansalaisia, asuvat eri jäsenvaltioissa tai asuvat jäsenvaltiossa, jonka kansalainen toinen tai kumpikaan heistä ei ole. Kun otetaan huomioon avioerojen suuri määrä Euroopan unionissa, avioliittoasioissa sovellettava laki ja tuomioistuimen toimivalta vaikuttavat vuosittain moniin kansalaisiin. Liitteenä olevan vaikutusten arvioinnin 3 kohdassa on tilastotietoja kansainvälisten avioerojen ja avioliittojen määrästä Euroopan unionissa.

Ehdotuksen alalla jo annetut säännökset

Yhteisössä ei toistaiseksi ole sääntöjä avioliittoasioissa sovellettavasta laista. Neuvoston asetuksessa (EY) N:o 1347/2000[4], joka on ensimmäinen perheoikeuden alalla annettu yhteisön säädös, säädettiin tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta avioliittoa ja yhteisten lasten huoltoa koskevissa asioissa avioliitto-oikeuden alaan kuuluvien menettelyjen yhteydessä. Siinä ei kuitenkaan säädetty sovellettavasta laista.

Tilanteeseen ei kuitenkaan tullut muutosta, vaikka neuvoston asetus (EY) N:o 1347/2000 kumottiin ja korvattiin 1. maaliskuuta 2005 alkaen neuvoston asetuksella (EY) N:o 2201/2003[5]. Sovellettavaa lakia koskevaa kysymystä ei käsitelty neuvoteltaessa tästä asetuksesta, johon siirrettiin lähes sellaisinaan avioliittoasioita koskevat neuvoston asetuksen (EY) N:o 1347/2000 säännökset.

Puolisot voivat neuvoston asetuksen (EY) N:o 2201/2003 mukaisesti valita useiden vaihtoehtoisten toimivaltaperusteiden välillä. Kun jäsenvaltion tuomioistuimessa aloitetaan avioliitto-oikeuden alaan kuuluva menettely, sovellettava laki määräytyy kyseisen valtion kansallisten lainvalintasääntöjen perusteella, ja näillä säännöillä voi olla hyvinkin erilaiset perusteet.

Useimmissa jäsenvaltioissa sovellettavan lain määräytymisperusteena on liittymäperusteiden asteikko, jonka avulla pyritään varmistamaan, että menettelyyn sovelletaan oikeusjärjestystä, johon sillä on läheisin liittymä. Muissa jäsenvaltioissa avioliitto-oikeuden alaan kuuluviin menettelyihin sovelletaan järjestelmällisesti kansallista lakia (”lex fori”).

Ehdotuksen tavoitteet

Tämän ehdotuksen yleisenä tavoitteena on antaa selkeät ja kattavat oikeussäännöt avioliittoasioissa Euroopan unionissa sekä taata kansalaisille oikeusvarmuuden, ennakoitavuuden, joustavuuden ja oikeussuojan kannalta asianmukaiset ratkaisut.

Nykytilanne voi aiheuttaa useita ongelmia avioliitto-oikeuden alaan kuuluvissa kansainvälisissä menettelyissä. Kansallisessa lainsäädännössä on suuria eroja sekä aineellisten sääntöjen että lainvalintasääntöjen osalta, mikä aiheuttaa oikeudellista epävarmuutta. Kansallisten lainvalintasääntöjen välisten suurten erojen ja niiden monimutkaisuuden vuoksi kansainvälisissä avioliitoissa elävien puolisojen on hyvin vaikea ennakoida, mitä lakia sovelletaan heidän avioliitto-oikeuden alaan kuuluvaan menettelyynsä. Valtaosassa jäsenvaltioista puolisoilla ei ole mahdollisuutta valita avioliitto-oikeuden alaan kuuluvissa menettelyissä sovellettavaa lakia. Tämä voi johtaa sellaisen lain soveltamiseen, johon puolisoilla on vain heikko liittymä, sekä lopputulokseen, joka ei varmista kansalaisten luottamuksensuojaa. Lisäksi nykyiset säännöt voivat saada puolisot omien etujensa turvaamiseksi kilpailemaan siitä, kumpi ehtii ensimmäisenä nostaa kanteen, jotta menettelyyn sovellettaisiin tiettyä lakia. Lopuksi nykyiset säännöt eivät takaa riittävää oikeussuojaa.

- **Johdonmukaisuus unionin muiden politiikkojen ja tavoitteiden kanssa**

Ehdotuksessa kunnioitetaan perusoikeuksia ja noudatetaan erityisesti Euroopan unionin peruskirjassa yhteisön yleisiksi oikeusperiaatteiksi tunnustettuja periaatteita. Ehdotuksella pyritään erityisesti takaamaan, että perusoikeuskirjan 47 artiklassa tunnustettua oikeutta puolueettomaan tuomioistuimeen kunnioitetaan kaikilta osin.

2) Sidosryhmien kuuleminen ja vaikutusten arviointi

- **Sidosryhmien kuuleminen**

Komissio esitti 14. maaliskuuta 2005 vihreän kirjan sovellettavasta lainsäädännöstä ja tuomioistuimen toimivallasta avioeroasioissa.[6] Vihreässä kirjassa tuotiin esille useita nykytilanteen puutteita ja mahdollisia vaihtoehtoja ongelmien ratkaisemiseksi. Vaihtoehdoiksi annettiin tilanteen säilyttäminen ennallaan, lainvalintasääntöjen yhdenmukaistaminen, aviopuolisoiden rajallinen mahdollisuus valita sovellettava laki, neuvoston asetuksen (EY) N:o 2201/2003 3 artiklassa lueteltujen toimivaltaperusteiden tarkistaminen, neuvoston asetuksen (EY) N:o 2201/2003 toimivaltaa muissa tapauksissa koskevan 7 artiklan tarkistaminen, puolisoiden rajallinen mahdollisuus valita toimivaltainen tuomioistuin, rajallinen mahdollisuus siirtää asia toiseen tuomioistuimeen ja lopuksi erilaisten ratkaisujen yhdistäminen.

Komissio sai noin 65 asianomaiselta huomautuksia vihreään kirjaan.[7]

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea suhtautui komission aloitteeseen myönteisesti 28. syyskuuta 2005 vihreästä kirjasta antamassaan lausunnossa.

Komissio järjesti julkisen kuulemistilaisuuden 6. joulukuuta 2005. Asiantuntijakokous järjestettiin 14. maaliskuuta 2006. Keskustelut käytiin komission yksiköiden laatiman keskusteluasiakirjan perusteella.

Useimmissa vastauksissa todettiin, että on välttämätöntä lisätä oikeusvarmuutta ja ennakoitavuutta, ottaa käyttöön rajallinen osapuolten tahdonautonomia ja estää kanteen nostamiseen liittyvä puolisoiden välinen kilpailu. Tietyt sidosryhmät olivat huolissaan siitä, että lainvalintasääntöjen yhdenmukaistaminen velvoittaa tuomioistuimet soveltamaan ulkomaista lakia ja että tämä voi johtaa viivästymisiin ja lisäkuluihin avioliitto-oikeuden alaan kuuluvissa menettelyissä.

Osapuolten kuuleminen on otettu huomioon tämän ehdotuksen valmistelussa.

- **Asiantuntemuksen kerääminen ja käyttäminen**

Ulkopuolisia asiantuntijoita ei tarvittu.

---

6 KOM(2005) 82 lopullinen.

7 Vastaukset julkaistaan seuraavassa osoitteessa: http://ec.europa.eu/justice_home/news/consulting_public/news_consulting_public_en.htm

- **Vaikutusten arviointi**

Komissio on tehnyt vaikutusten arvioinnin, joka on ehdotuksen liitteenä. Vaikutusten arvioinnissa esitetään seuraavat vaihtoehdot: (i) tilanteen säilyttäminen ennallaan, (ii) jäsenvaltioiden välisen yhteistyön lisääminen, (iii) lainvalintasääntöjen yhdenmukaistaminen, mukaan luettuna puolisoiden rajallinen mahdollisuus valita sovellettava laki, (iv) neuvoston asetuksen (EY) N:o 2201/2003 yleistä toimivaltaa koskevan säännön tarkistaminen, (v) puolisoiden rajallinen mahdollisuus valita toimivaltainen tuomioistuin ja (vi) neuvoston asetuksen (EY) N:o 2201/2003 toimivaltaa muissa tapauksissa koskevan säännön tarkistaminen.

Vaikutusten arvioinnista ilmenee, että erilaisten ongelmien ratkaisemiseksi tarvitaan yhteisön toimien yhdistämistä. Kertomuksessa ehdotetaan neuvoston asetuksen (EY) N:o 2201/2003 tarkistamista siten, että yhdenmukaistetaan lainvalintasääntöjä, annetaan puolisoille rajallinen mahdollisuus valita sovellettava laki, otetaan käyttöön oikeuspaikkasopimus ja tarkistetaan toimivaltaa muissa tapauksissa koskevaa 7 artiklan sääntöä.

Komissio toteutti työohjelmassa luetellun vaikutusten arvioinnin, ja sen kertomus on saatavilla osoitteessa http://europa.eu.int/comm/justice_home/news/consulting_public/news_consulting_public_en.htm.

3) Ehdotukseen liittyvät oikeudelliset seikat

- **Oikeusperusta**

Tämän ehdotuksen oikeusperusta on perustamissopimuksen 61 artiklan c kohta, jossa yhteisölle annetaan toimivalta toteuttaa 65 artiklan mukaiset oikeudellista yhteistyötä yksityisoikeudellisissa asioissa koskevat toimenpiteet.

Yhteisölle annetaan 65 artiklassa valtuudet tehdä oikeudellista yhteistyötä yksityisoikeudellisissa asioissa, joiden vaikutukset ulottuvat rajojen yli, siinä määrin kuin se on tarpeen sisämarkkinoiden moitteettoman toiminnan varmistamiseksi. Perustamissopimuksen 65 artiklan b kohdassa mainitaan erikseen toimenpiteet, joiden tarkoituksena on lainvalintasääntöjen ja tuomioistuimen toimivaltaa koskevien sääntöjen yhteensopivuuden edistäminen.

Ehdotuksessa käsitellään tuomioistuimen toimivaltaa ja sovellettavaa lakia koskevia säännöksiä, joita sovelletaan vain kansainvälisissä tilanteissa eli silloin, kun puolisot asuvat eri jäsenvaltioissa tai ovat eri maiden kansalaisia. Näin ollen rajojen yli ulottuvia vaikutuksia koskeva 65 artiklan edellytys täyttyy.

Yhteisön toimielimillä on tiettyä harkintavaltaa päättää, onko toimenpide tarpeen sisämarkkinoiden moitteettoman toiminnan varmistamiseksi. Tämä ehdotus edistää sisämarkkinoiden moitteetonta toimintaa, sillä se poistaa sellaisten henkilöiden vapaan liikkuvuuden esteet, joille aiheutuu nykyisin ongelmia sovellettavaa lakia ja tuomioistuimen toimivaltaa avioliittoasioissa koskevien kansallisen lainsäädännön erojen takia.

- **Toissijaisuusperiaate**

Jäsenvaltiot eivät voi saavuttaa ehdotuksen tavoitteita, vaan ne edellyttävät toimia yhteisön tasolla tuomioistuimen toimivaltaa ja sovellettavaa lakia koskevien yhteisten sääntöjen muodossa. Tuomioistuimen toimivaltaa koskevien sääntöjen ja lainvalintasääntöjen on oltava samanlaisia, jotta voidaan varmistaa oikeusvarmuutta ja ennakoitavuutta kansalaisten kannalta koskeva tavoite. Jäsenvaltioiden yksipuoliset toimet olisivat siten ristiriidassa tämän tavoitteen kanssa. Jäsenvaltioiden välillä ei ole voimassa olevaa kansainvälistä yleissopimusta avioliittoasioissa sovellettavaa lakia koskevasta kysymyksestä. Julkinen kuuleminen ja vaikutusten arviointi ovat osoittaneet, että tässä ehdotuksessa käsitellyt ongelmat ovat laajuudeltaan merkittäviä ja että ne vaikuttavat vuosittain tuhansiin kansalaisiin. Ongelman luonteen ja laajuuden vuoksi tavoitteet voidaan saavuttaa vain yhteisön tasolla.

- **Suhteellisuusperiaate**

Ehdotus on suhteellisuusperiaatteen mukainen, sillä se rajoittuu yksinomaan siihen, mikä on tarpeen tavoitteiden saavuttamiseksi. Sovellettavaa lakia ja oikeuspaikkasopimusta koskevat ehdotetut säännöt rajoittuvat avioeroon ja asumuseroon, eikä niitä sovelleta avioliiton pätemättömäksi julistamiseen.

Tämän ehdotuksen ei odoteta aiheuttavan kansalaisille ylimääräistä taloudellista tai hallinnollista rasitusta, ja sen odotetaan lisäävän vain vähän kansallisten viranomaisten hallinnollista rasitusta.

- **Säädöslajin valinta**

Säädöslajin osalta ehdotuksen luonne ja tavoite edellyttävät asetusta. Oikeusvarmuuden ja ennakoitavuuden vuoksi tarvitaan selkeitä ja yhtenäisiä sääntöjä. Tuomioistuimen toimivaltaa ja sovellettavaa lakia koskevat ehdotetut säännöt ovat yksityiskohtaisia ja täsmällisiä, eikä niitä tarvitse saattaa osaksi kansallista lainsäädäntöä. Oikeusvarmuuden ja ennakoitavuuden tavoitteet voisivat vaarantua, jos jäsenvaltioille jäisi näiden sääntöjen täytäntöönpanoon liittyvää harkintavaltaa.

4) Vaikutus talousarvioon

Ehdotuksella ei ole vaikutusta yhteisön talousarvioon.

5) Lisätietoja

- **Yksinkertaistaminen**

Ehdotuksella yksinkertaistetaan hallinnollisia menettelyjä paitsi kansalaisten myös oikeudellisessa ammatissa toimivien keskuudessa.

Erityisesti lainvalintasääntöjen yhdenmukaistaminen yksinkertaistaisi tilannetta huomattavasti yksityisten osapuolten ja oikeudellisessa ammatissa toimivien kannalta, sillä he voivat näin määrittää sovellettavan lain 24 nykyistä kansallista lainvalintasääntöjen järjestelmää korvaavan yhtenäisen säännöstön perusteella.

Ehdotus sisältyy yhteisön säännöstön saattamista ajan tasalle ja yksinkertaistamista koskevaan komission jatkuvaan ohjelmaan.

- **Yksityiskohtainen selvitys ehdotuksesta**

II luku – Oikeudellinen toimivalta

3 a artikla

Tällä säännöksellä otetaan käyttöön puolisoiden rajallinen mahdollisuus nimetä yhteisellä sopimuksella toimivaltainen tuomioistuin (”oikeuspaikkasopimus”) avioeroa ja asumuseroa koskevassa menettelyssä. Se vastaa neuvoston asetuksen (EY) N:o 2201/2003 12 artiklaa, jonka nojalla osapuolet voivat tietyin edellytyksin sopia toimivaltaisesta tuomioistuimesta vanhempainvastuuta koskevissa asioissa.

Tällainen osapuolten tahdonautonomian lisääminen parantaa oikeusvarmuutta ja ennakoitavuutta puolisoiden kannalta. Puolisot eivät voi tuomioistuimen toimivaltaa koskevien nykyisten sääntöjen nojalla hakea avioeroa jäsenvaltiossa, jonka kansalainen vain toinen heistä on, ellei muuta liittymäperustetta ole. Uusi sääntö parantaa erityisesti sellaisten puolisoiden oikeussuojaa, jotka ovat eri maiden kansalaisia, sillä he voivat sen nojalla nimetä yhteisellä sopimuksella sellaisen jäsenvaltion yhden tai useamman tuomioistuimen, jonka kansalainen toinen heistä on. Tämä mahdollisuus koskee paitsi jäsenvaltiossa asuvia myös kolmansissa maissa asuvia puolisoita. Puolisot, jotka nimeävät toimivaltaisen tuomioistuimen, voivat myös käyttää mahdollisuutta valita sovellettava laki 20 a artiklan nojalla.

Tiettyjä muotovaatimuksia on noudatettava, jotta voidaan varmistaa, että kumpikin puoliso on tietoinen valintansa seurauksista.

Mahdollisuus valita toimivaltainen tuomioistuin ei koske avioliiton pätemättömäksi julistamista koskevia menettelyjä, joissa osapuolten tahdonautonomiaa ei pidetä tarkoituksenmukaisena.

Muutetaan **4 ja 5 artikla**, jotta voidaan ottaa huomioon oikeuspaikkasopimusta koskeva uusi sääntö.

Poistetaan **6 artikla**. Julkinen kuuleminen osoitti, että tämä säännös voi aiheuttaa sekaannusta. Se on myös tarpeeton, sillä 3, 4 ja 5 artiklassa kuvataan, millaisissa olosuhteissa tuomioistuimella on yksinomainen toimivalta, kun puolison asuinpaikka on jäsenvaltion alueella tai hän on jäsenvaltion kansalainen tai, jos kyseessä on Yhdistynyt kuningaskunta ja Irlanti, hänen ”kotipaikkansa” on jommankumman viimeksi mainitun valtion alueella.

7 artikla

Nykyisin 7 artiklassa viitataan kansainvälistä toimivaltaa koskeviin kansallisiin sääntöihin tilanteissa, joissa puolisoiden asuinpaikka ei ole jäsenvaltion alueella eivätkä he ole saman maan kansalaisia. Kansallisilla säännöillä on kuitenkin erilaiset perusteet, eivätkä ne aina varmista käytännössä puolisoiden oikeussuojaa, vaikka heillä voi olla läheinen liittymä kyseiseen jäsenvaltioon. Tämä saattaa johtaa tilanteisiin, joissa yhdelläkään EU:n tai kolmannen maan tuomioistuimella ei ole toimivaltaa käsitellä avioeroa, asumuseroa tai avioliiton pätemättömäksi julistamista koskevaa hakemusta. Se saattaa myös johtaa käytännön vaikeuksiin saada avioero tunnustetuksi jäsenvaltiossa, sillä kolmannessa maassa tehtyä päätöstä ei tunnusteta jäsenvaltiossa neuvoston asetuksen (EY) N:o 2201/2003 nojalla vaan ainoastaan kansallisten sääntöjen tai sovellettavien kansainvälisten sopimusten nojalla.

Ehdotuksella otetaan käyttöön toimivaltaa muissa tapauksissa koskeva yhtenäinen ja tyhjentävä sääntö, jolla korvataan toimivaltaa muissa tapauksissa koskevat kansalliset säännöt ja varmistetaan sellaisten puolisoiden oikeussuoja, jotka asuvat kolmansissa

2006/0135 (CNS)

Ehdotus

NEUVOSTON ASETUS

asetuksen (EY) N:o 2201/2003 muuttamisesta tuomioistuimen toimivallan osalta sekä avioliittoasioissa sovellettavaa lakia koskevien sääntöjen antamisesta

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, joka

ottaa huomioon Euroopan yhteisön perustamissopimuksen ja erityisesti sen 61 artiklan c kohdan ja 67 artiklan 1 kohdan,

ottaa huomioon komission ehdotuksen[8],

ottaa huomioon Euroopan parlamentin lausunnon[9],

ottaa huomioon Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunnon[10],

sekä katsoo seuraavaa:

(1) Euroopan unioni on asettanut tavoitteekseen pitää yllä ja kehittää Euroopan unionia vapauteen, turvallisuuteen ja oikeuteen perustuvana alueena, jolla taataan henkilöiden liikkuvuus. Tällaisen alueen toteuttamiseksi asteittain yhteisö toteuttaa muun muassa toimenpiteitä, jotka koskevat oikeudellista yhteistyötä yksityisoikeudellisissa asioissa ja jotka ovat tarpeen sisämarkkinoiden moitteettoman toiminnan varmistamiseksi.

(2) Yhteisössä ei toistaiseksi ole sääntöjä avioliittoasioissa sovellettavasta laista. Tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta avioliittoa ja vanhempainvastuuta koskevissa asioissa 27 päivänä marraskuuta 2003 annetussa neuvoston asetuksessa (EY) N:o 2201/2003 ei säädetä sovellettavasta laista.

(3) Wienissä 11 ja 12 päivänä joulukuuta 1998 kokoontuneessa Eurooppa-neuvostossa kehotettiin komissiota selvittämään mahdollisuuksia tehdä avioeroon sovellettavaa lakia koskeva oikeudellinen väline. Marraskuussa 2004 kokoontuneessa Eurooppa-neuvostossa kehotettiin komissiota esittämään vihreä kirja avioeroasioissa sovellettavista lainvalintasäännöistä.

(4) Poliittisen valtuutuksensa mukaisesti komissio esitti 14 päivänä maaliskuuta 2005 vihreän kirjan sovellettavasta lainsäädännöstä ja tuomioistuimen toimivallasta avioeroasioissa. Vihreässä kirjassa käynnistettiin laaja julkinen kuuleminen mahdollisista ratkaisuista nykytilanteessa mahdollisesti syntyviin ongelmiin.

---

8 EUVL C […], […], s. […].
9 EUVL C […], […], s. […].
10 EUVL C […], […], s. […].

(5) Tässä asetuksessa olisi annettava selkeät ja kattavat oikeussäännöt avioliittoasioissa Euroopan unionissa sekä taattava kansalaisille oikeusvarmuuden, ennakoitavuuden, joustavuuden ja oikeussuojan kannalta asianmukaiset ratkaisut.

(6) Oikeusvarmuuden, ennakoitavuuden ja joustavuuden lisäämiseksi tällä asetuksella olisi otettava käyttöön puolisoiden mahdollisuus sopia toimivaltaisesta tuomioistuimesta avioeroa ja asumuseroa koskevissa menettelyissä. Asetuksessa olisi myös annettava osapuolille tietynasteinen mahdollisuus valita avioeroon ja asumuseroon sovellettava laki. Tällaista mahdollisuutta ei pitäisi laajentaa avioliiton pätemättömäksi julistamiseen, joka on läheisesti sidoksissa avioliiton pätevyyden edellytyksiin ja jossa osapuolten tahdonautonomia ei ole tarkoituksenmukainen.

(7) Sovellettavan lain valinnan puuttuessa tällä asetuksella olisi otettava käyttöön yhdenmukaistettuja lainvalintasääntöjä liittymäperusteiden asteikon perusteella, jotta voidaan taata oikeusvarmuus ja ennakoitavuus sekä estää kanteen nostamista koskeva puolisoiden välinen kilpailu. Tällaiset liittymäperusteet olisi valittava sen varmistamiseksi, että avioeroa tai asumuseroa koskevissa menettelyissä sovelletaan sen valtion lakia, johon avioliitolla on läheinen liittymä.

(8) Yleistä etua koskevien seikkojen perusteella olisi voitava poikkeustilanteissa olla soveltamatta ulkomaista lakia tietyssä tapauksessa, jossa tämä olisi selvästi vastoin tuomioistuinvaltion oikeusjärjestyksen perusteita.

(9) Toimivaltaa muissa tapauksissa koskevaa sääntöä olisi tarkistettava, jotta voidaan lisätä ennakoitavuutta ja oikeussuojaa sellaisten puolisoiden kannalta, jotka ovat eri maiden kansalaisia ja asuvat kolmannessa maassa. Tätä varten asetuksessa olisi annettava toimivaltaa muissa tapauksissa koskeva yhdenmukaistettu sääntö, jonka nojalla puolisot, jotka ovat eri maiden kansalaisia, voivat kääntyä sen jäsenvaltion tuomioistuimen puoleen, johon heillä on läheinen liittymä kansalaisuutensa tai viimeisen yhteisen asuinpaikkansa vuoksi.

(10) Neuvoston asetuksen (EY) N:o 2201/2003 12 artikla olisi muutettava sen varmistamiseksi, että 3 a artiklan nojalla nimetty avioerotuomioistuin on toimivaltainen myös avioerohakemukseen liittyvissä vanhempainvastuuta koskevissa asioissa, jos saman asetuksen 12 artiklassa säädetyt edellytykset täyttyvät, erityisesti edellytys, jonka mukaan toimivalta on lapsen edun mukainen.

(11) Asetus (EY) N:o 2201/2003 olisi näin ollen muutettava vastaavasti.

(12) Suunnitellun toiminnan tavoitetta, joka on oikeusvarmuuden, joustavuuden ja oikeussuojan lisääminen avioliitto-oikeuden alaan kuuluvissa kansainvälisissä menettelyissä, ei voida riittävällä tavalla saavuttaa jäsenvaltioiden toimin, vaan se voidaan toiminnan laajuuden vuoksi saavuttaa paremmin yhteisön tasolla, joten yhteisö voi toteuttaa toimenpiteitä perustamissopimuksen 5 artiklassa vahvistetun toissijaisuusperiaatteen mukaisesti. Mainitussa artiklassa vahvistetun suhteellisuusperiaatteen mukaisesti tässä asetuksessa ei ylitetä sitä, mikä on tarpeen näiden tavoitteiden saavuttamiseksi.

(13) Tässä asetuksessa kunnioitetaan perusoikeuksia ja noudatetaan erityisesti Euroopan unionin perusoikeuskirjassa yhteisön yleisiksi oikeusperiaatteiksi tunnustettuja

periaatteita. Asetuksella pyritään erityisesti takaamaan, että perusoikeuskirjan 47 artiklassa tunnustettua oikeutta puolueettomaan tuomioistuimeen kunnioitetaan kaikilta osin.

(14) [Yhdistynyt kuningaskunta ja Irlanti ovat ilmoittaneet haluavansa osallistua tämän asetuksen antamiseen ja soveltamiseen Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen ja Euroopan yhteisön perustamissopimukseen liitetyn, Yhdistyneen kuningaskunnan ja Irlannin asemasta tehdyn pöytäkirjan 3 artiklan mukaisesti.]

(15) Tanska ei osallistu tämän asetuksen antamiseen, eikä asetus siten sido Tanskaa eikä sitä sovelleta siihen Euroopan unionista tehtyyn sopimukseen ja Euroopan yhteisön perustamissopimukseen liitetyn, Tanskan asemasta tehdyn pöytäkirjan 1 ja 2 artiklan mukaisesti,

ON ANTANUT TÄMÄN ASETUKSEN:

1 artikla

Muutetaan asetus (EY) N:o 2201/2003 seuraavasti:

(1) Korvataan otsikko seuraavasti:

”Neuvoston asetus (EY) N:o 2201/2003 tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta avioliittoa ja vanhempainvastuuta koskevissa asioissa sekä avioliittoasioissa sovellettavasta laista”

(2) Lisätään 3 a artikla seuraavasti:

”3 a artikla

Osapuolten mahdollisuus valita tuomioistuin avioeroa ja asumuseroa koskevissa menettelyissä

1. Puolisot voivat sopia, että jäsenvaltion yksi tai useampi tuomioistuin on toimivaltainen heidän avioeroaan tai asumuseroaan koskevassa menettelyssä, jos heillä on kiinteä liittymä kyseiseen jäsenvaltioon sen vuoksi, että

   (a) jotakin 3 artiklassa luetelluista toimivaltaperusteista sovelletaan , tai

   (b) se on ollut puolisoiden viimeinen yhteinen asuinpaikka vähintään kolmen vuoden ajan, tai

   (c) toinen puolisoista on kyseisen jäsenvaltion kansalainen tai, jos kyseessä on Yhdistynyt kuningaskunta tai Irlanti, hänen ”kotipaikkansa” on jommankumman viimeksi mainitun jäsenvaltion alueella.

2. Toimivallan käyttöä koskeva sopimus on tehtävä kirjallisesti ja kummankin puolison on allekirjoitettava se viimeistään silloin, kun asia pannaan vireille tuomioistuimessa.”

(3) Korvataan 4 ja 5 artiklan ilmaisu ”3 artiklan” ilmaisulla ”3 ja 3a artiklan”.

(4) Poistetaan 6 artikla.

(5) Korvataan 7 artikla seuraavasti:

”7 artikla

Toimivalta muissa tapauksissa

Jos kummankaan puolison asuinpaikka ei ole jäsenvaltion alueella eivätkä he ole saman jäsenvaltion kansalaisia tai, jos kyseessä on Yhdistynyt kuningaskunta tai Irlanti, heidän ”kotipaikkansa” ei ole jommankumman viimeksi mainitun jäsenvaltion alueella, jäsenvaltion tuomioistuimet ovat toimivaltaisia sen vuoksi, että

(a) puolisoiden edellinen yhteinen asuinpaikka on ollut kyseisen jäsenvaltion alueella vähintään kolmen vuoden ajan, tai

(b) toinen puolisoista on kyseisen jäsenvaltion kansalainen tai, jos kyseessä on Yhdistynyt kuningaskunta tai Irlanti, hänen ”kotipaikkansa” on jommankumman viimeksi mainitun jäsenvaltion alueella.”

(6) Korvataan 12 artiklan 1 kohdan ilmaisu ”3 artiklan” ilmaisulla ”3 ja 3a artiklan”.

(7) Lisätään II a luku seuraavasti:

”II a LUKU

Avioeroa ja asumuseroa koskevissa asioissa sovellettava laki

20 a artikla

Osapuolten mahdollisuus valita laki

1. Puolisot voivat sopia avioeroon ja asumuseroon sovellettavan lain nimeämisestä. Puolisot voivat sopia jonkin seuraavan lain nimeämisestä:

(a) puolisoiden viimeisen yhteisen asuinpaikan valtion laki, jos toinen puolisoista asuu siellä edelleen;

(b) sen valtion laki, jonka kansalainen jompikumpi puolisoista on tai, jos kyseessä on Yhdistynyt kuningaskunta tai Irlanti, joka on jommankumman puolison ”kotipaikka”;

(c) sen valtion laki, jossa puolisot ovat asuneet vähintään viiden vuoden ajan;

(d) sen jäsenvaltion laki, jossa hakemus tehdään.

2. Sovellettavan lain nimeämistä koskeva sopimus on tehtävä kirjallisesti ja kummankin puolison on allekirjoitettava se viimeistään silloin, kun asia pannaan vireille tuomioistuimessa.

20 b artikla

Laksi, jota sovelletaan, jos valintaa ei ole tehty

Jos edellä 20 a artiklassa tarkoitettua valintaa ei ole tehty, avioeroon ja asumuseroon sovelletaan sen valtion lakia,

(a) jossa puolisoiden yhteinen asuinpaikka on, tai, jos tämä ei ole mahdollista,

(b) jossa puolisoiden viimeinen yhteinen asuinpaikka oli, jos toinen puolisoista asuu siellä edelleen, tai, jos tämä ei ole mahdollista,

(c) jonka kansalainen kumpikin puoliso on tai, jos kyseessä on Yhdistynyt kuningaskunta tai Irlanti, jossa kummankin puolison ”kotipaikka” on, tai, jos tämä ei ole mahdollista,

(d) jossa hakemus tehdään.

20 c artikla

Ulkomaisen lain soveltaminen

Kun sovelletaan toisen jäsenvaltion lakia, tuomioistuin voi pyytää siviili- ja kauppaoikeuden alan Euroopan oikeudellista verkostoa antamaan tietoa sen sisällöstä.

20 d artikla

Takaisin- ja edelleenviittauksen poissulkeminen

Kun tämän asetuksen nojalla on sovellettava tiettyä lakia, sovelletaan kyseisen lain sääntöjä lainvalintasääntöjä lukuun ottamatta.

20 e artikla

Oikeusjärjestyksen perusteet

Tämän asetuksen nojalla nimetyn lain säännöstä voidaan olla soveltamatta ainoastaan, jos sen soveltaminen on selvästi vastoin tuomioistuinvaltion oikeusjärjestyksen perusteita.”

2 artikla
Voimaantulo

Tämä asetus tulee voimaan kahdentenakymmenentenä päivänä sen jälkeen, kun se on julkaistu *Euroopan unionin virallisessa lehdessä.*

Sitä sovelletaan 1 päivästä maaliskuuta 2008.

Tämä asetus on kaikilta osiltaan velvoittava, ja sitä sovelletaan sellaisenaan kaikissa jäsenvaltioissa Euroopan yhteisön perustamissopimuksen mukaisesti.

Tehty Brysselissä

Neuvoston puolesta
Puheenjohtaja
[…]